HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

29 octombrie 2015*

„Trimitere preliminară — Protecția juridică a bazelor de date — Directiva 96/9/CE — Articolul 1 alineatul (2) — Domeniu de aplicare — Baze de date — Hărți topografice — Independența elementelor care constituie o bază de date — Posibilitate de separare a elementelor menționate fără afectarea valorii conținutului lor informativ — Luare în considerare a finalității unei hărți topografice pentru utilizator”

În cauza C-490/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), prin decizia din 18 septembrie 2014, primită de Curte la 6 noiembrie 2014, în procedura

Freistaat Bayern

împotriva

Verlag Esterbauer GmbH,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președintele Camerei întâi, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a doua, domnul K. Lenaerts (raportor), președintele Curții, și domnii J. L. da Cruz Vilaça, C. Lycourgos și J.-C. Bonichot, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 2 septembrie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Freistaat Bayern, de U. Karpenstein și de M. Kottmann, Rechtsanwälte;

— pentru Verlag Esterbauer GmbH, de P. Hertin, Rechtsanwalt;

— pentru guvernul german, de T. Henze, de J. Kemper și de D. Kuon, în calitate de agenți;

— pentru guvernul belgian, de J.-C. Halleux, de L. van den Broeck și de C. Pochet, în calitate de agenți;

— pentru guvernul spaniol, de A. Gavela Llopis, în calitate de agent;

* Limba de procedură: germana.

— pentru guvernul francez, de D. Segoin, în calitate de agent;

— pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de S. Fiorentino, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul austriac, de G. Eberhard, în calitate de agent;

— pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

— pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes și de L. da Conceição Esmeriz, în calitate de agenți;

— pentru guvernul Regatului Unit, de J. Kraehling, în calitate de agent, asistată de N. Saunders, barrister;

— pentru Comisia Europeană, de T. Scharf și de J. Samnadda, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (2) din Directiva 96/9/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 1996 privind protecția juridică a bazelor de date (JO L 77, p. 20, Ediție specială, 13/vol. 17, p. 102).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Freistaat Bayern (landul Bavaria), pe de o parte, și Verlag Esterbauer GmbH (denumită în continuare „Verlag Esterbauer”), editură austriacă specializată în culegeri de hărți de excursii, pe de altă parte, în legătură cu o cerere în încetare întemeiată pe Legea germană privind dreptul de autor și drepturile conexe (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, denumită în continuare „UrhG”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (9), (10), (12), (14) și (17) ale Directivei 96/9 sunt redactate după cum urmează:

„(9) întrucât bazele de date reprezintă un instrument vital în dezvoltarea unei piețe informaționale în Comunitate; întrucât acest instrument va fi la fel de util în multe alte domenii;

(10) întrucât creșterea exponențială, în Comunitate și în oricare altă parte a lumii, a volumului de informații generate și prelucrate în fiecare an în toate sectoarele comerțului și industriei necesită investiții în sistemele avansate de prelucrare a informațiilor în toate statele membre;

[…]

(12) întrucât o astfel de investiție în sistemele moderne de stocare și de prelucrare a informației nu se va face în cadrul Comunității în absența unui regim juridic stabil și omogen care să protejeze drepturile producătorilor de baze de date;

[…]

(14) întrucât ar trebui ca protecția conferită prin prezenta directivă să fie extinsă și în privința bazelor de date neelectronice;

[…]

(17) întrucât noțiunea de «bază de date» trebuie să includă culegeri de opere literare, artistice, muzicale sau de altă natură, cum ar fi texte, sunete, imagini, cifre, fapte și date; întrucât trebuie incluse culegeri de opere, de date sau de alte elemente independente, dispuse sistematic sau metodic și accesibile în mod individual; […]”

4 Articolul 1 din Directiva 96/9, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede:

„(1) Prezenta directivă privește protecția juridică a bazelor de date, indiferent de forma acestora.

(2) În înțelesul prezentei directive, «bază de date» înseamnă o culegere de opere, de date sau de alte elemente independente, dispuse sistematic sau metodic și accesibile în mod individual prin mijloace electronice sau de altă natură.

[…]”

Dreptul german

5 Articolul 87a din UrhG, intitulat „Definiții”, transpune în dreptul german, la alineatul 1 prima teză, articolul 1 alineatul 2 din Directiva 96/9.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

6 Landul Bavaria publică, prin intermediul Oficiului Regional de Cadastru și de Informații Geografice (Landesamt für Vermessung und Geoinformation), hărți topografice la o scară de 1:50 000 pentru întregul land Bavaria. Verlag Esterbauer este o editură austriacă care publică printre altele atlase, carnete de cursă și hărți geografice pentru cicliști, pentru cicliști off-road și pentru patinatori pe role.

7 Landul Bavaria consideră că Verlag Esterbauer a utilizat în mod ilegal hărțile sale geografice și a preluat datele aflate la baza acestora pentru producerea propriilor hărți. Prin urmare, el a sesizat Landgericht München (Tribunalul Regional din München) pentru a obține încetarea acestor practici și obligarea Verlag Esterbauer la plata de daune interese. Această instanță de prim grad a admis ansamblul cererilor reclamantei.

8 Verlag Esterbauer a declarat atunci apel la Oberlandesgericht München (Tribunalul Regional Superior din München), care a anulat în parte hotărârea Landgericht München. Oberlandesgericht nu a autorizat declararea unui recurs la Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) decât în măsura în care a respins cererile landului Bavaria întemeiate pe protecția bazelor de date potrivit articolelor 87a și următoarele din UrhG.

9 În acest context, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) ridică problema domeniului de aplicare al Directivei 96/9 și a unei eventuale includeri a hărților topografice întocmite de landul Bavaria în noțiunea „bază de date”, în sensul articolului 1 alineatul (2) din această directivă. Mai exact, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă datele care indică coordonatele anumitor puncte de pe suprafața terestră pot fi calificate drept „elemente independente” în sensul acestei dispoziții.

10 În aceste condiții, Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În ceea ce privește problema dacă există o culegere de elemente independente în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 96/9, întrucât elementele pot fi separate fără a aduce atingere conținutului lor informativ, prezintă relevanță orice valoare informativă posibilă sau numai acea valoare care trebuie determinată pornind de la scopul urmărit de respectiva culegere și ținând cont de comportamentul tipic al utilizatorilor care rezultă astfel?”

Cu privire la întrebarea preliminară

11 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (2) din Directiva 96/9 trebuie interpretat în sensul că datele geografice care sunt extrase dintr-o hartă topografică în scopul producerii și al comercializării unei alte hărți păstrează, după extragere, o valoare informativă suficientă pentru a putea fi calificate drept „elemente independente” ale unei „baze de date” în sensul dispoziției menționate.

12 În această privință, trebuie amintit de la bun început că, după cum Curtea a statuat deja, a conferi noțiunii „bază de date”, în sensul Directivei 96/9, un sens larg, liber de considerații de ordin formal, tehnic sau material corespunde obiectivului urmărit de legiuitorul Uniunii (a se vedea Hotărârea Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punctul 20, și Hotărârea Ryanair, C-30/14, EU:C:2015:10, punctul 33).

13 Astfel, articolul 1 alineatul (1) din directiva menționată prevede că aceasta privește protecția juridică a bazelor de date, „indiferent de forma acestora”.

14 Considerentul (17) al Directivei 96/9 precizează în această privință că noțiunea de bază de date trebuie înțeleasă în sensul că include „culegeri de opere literare, artistice, muzicale sau de altă natură, cum ar fi texte, sunete, imagini, cifre, fapte și date” (a se vedea Hotărârea Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punctul 23). Pe de altă parte, reiese din considerentul (14) al directivei menționate că protecția conferită prin aceasta privește atât bazele de date electronice, cât și cele neelectronice.

15 Natura analogică a hărților topografice în discuție în litigiul principal, care impunea digitalizarea lor prin intermediul unui scaner în vederea unei exploatări individuale cu ajutorul unui program grafic, nu împiedică, așadar, recunoașterea calificării drept „bază de date” în sensul aceleiași directive.

16 Curtea a statuat de asemenea că, în acest context de interpretare largă, noțiunea „bază de date” în sensul Directivei 96/9 își întemeiază specificitatea pe un criteriu funcțional (a se vedea Hotărârea Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punctul 27). Astfel cum reiese din considerentele (9), (10) și (12) ale directivei menționate, protecția juridică instituită prin aceasta urmărește stimularea creării unor sisteme de stocare și de prelucrare a datelor în scopul de a contribui la dezvoltarea pieței informaționale într-un context marcat de o creștere exponențială a volumului de date generate și prelucrate în fiecare an în toate sectoarele de activitate (a se vedea Hotărârea Fixtures Marketing, C-46/02, EU:C:2004:694, punctul 33, Hotărârea The British Horseracing Board și alții, C-203/02, EU:C:2004:695, punctul 30, Hotărârea Fixtures Marketing, C-338/02, EU:C:2004:696, punctul 23, precum și Hotărârea Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punctul 39).

17 În acest sens, calificarea drept „bază de date” în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 96/9 este condiționată de existența unei culegeri de „elemente independente”, respectiv elemente care pot fi separate unele de altele fără ca valoarea conținutului lor informativ, literar, artistic, muzical sau de altă natură să fie afectată (a se vedea Hotărârea Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punctul 29).

18 Verlag Esterbauer și Comisia Europeană invocă faptul că, în ceea ce privește hărțile topografice analogice, elementul separabil care trebuie luat în considerare este compus din două date care corespund, pe de o parte, cu „punctul de coordonate geografice”, respectiv codul numerotat corespunzător unui anumit punct de coordonată al rețelei bidimensionale, și, pe de altă parte, cu „semnătura”, respectiv codul numerotat utilizat de producătorul hărții pentru desemnarea unui element unic, de exemplu o biserică. Ele arată că valoarea informativă a acestor date este redusă aproape la zero după extragerea lor din harta topografică întrucât, în ceea ce privește exemplul menționat, semnătura „biserică” indicată la un anumit punct de coordonate geografice, în lipsa unei divulgări mai importante a localizării bisericii, nu ar permite să se concluzioneze că biserica se găsește într-un anumit oraș sau într-un anumit sat.

19 În această privință, trebuie arătat că hărțile topografice, precum cele în discuție în litigiul principal, servesc ca produse de bază cu ajutorul cărora sunt fabricate subproduse prin extragerea selectivă a unor elemente ale acestora. În cauza principală, Verlag Esterbauer a extras, prin intermediul digitalizării, din hărțile topografice ale landului Bavaria date geografice referitoare la pistele relevante pentru cicliști, pentru cicliști off-road sau pentru patinatori pe role.

20 Or, reiese din jurisprudență, pe de o parte, că nu numai o dată individuală, ci și o combinație de date poate constitui un „element independent” în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 96/9 (a se vedea Hotărârea Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punctul 35, precum și Hotărârea Football Dataco și alții, C-604/10, EU:C:2012:115, punctul 26).

21 Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 96/9 nu se opune, așadar, ca cele două date menționate la punctul 18 din prezenta hotărâre sau o combinație mai importantă de date, precum datele geografice referitoare la pistele adecvate pentru cicliști, pentru cicliști off-road sau pentru patinatori pe role să poată fi considerate drept un „element independent” în sensul dispoziției amintite în măsura în care extragerea datelor menționate din harta topografică în cauză nu afectează totuși valoarea conținutului lor informativ în sensul jurisprudenței citate la punctul 17 din prezenta hotărâre.

22 Pe de altă parte, Curtea a decis că valoarea conținutului informativ al unui element al unei culegeri nu este afectată în sensul jurisprudenței amintite dacă, după extragerea elementului menționat din culegerea în cauză, acest element are o valoare informativă autonomă (a se vedea Hotărârea Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punctul 33, precum și Hotărârea Football Dataco și alții, C-604/10, EU:C:2012:115, punctul 26).

23 Trebuie arătat în acest scop că crearea unei baze de date, pe care Directiva 96/9 urmărește să o stimuleze prin protecția juridică instituită de aceasta, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 16 din prezenta hotărâre, poate conferi o valoare adăugată elementelor constitutive ale acestei baze de date prin efectul dispunerii acestora în mod sistematic sau metodic și făcându-le accesibile în mod individual. Dacă valoarea unui element al unei culegeri este sporită prin includerea lui în aceasta, extragerea sa din culegerea menționată poate determina o diminuare corespunzătoare de valoare, care nu va afecta însă calificarea acestuia drept „element independent”, în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 96/9, în măsura în care elementul respectiv păstrează o valoare informativă autonomă.

24 Rezultă că o diminuare a valorii informative a unui element care este legată de extragerea sa din culegerea în care figurează nu exclude în mod necesar ca acest element să poată intra sub incidența noțiunii „elemente independente”, în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 96/9, în măsura în care elementul menționat păstrează o valoare informativă autonomă.

25 În ceea ce privește dubiul instanței de trimitere referitor la aprecierea valorii autonome a elementelor constitutive ale unor hărți topografice, precum cele în discuție în litigiul principal, și în special problema dacă această valoare trebuie apreciată având în vedere destinația unor astfel de hărți sau utilizarea pe care se consideră că un utilizator-tip le-o dă acestora, trebuie amintit că hărțile

topografice permit o multitudine de utilizări, precum planificarea unei călătorii între două puncte, pregătirea unei plimbări cu bicicleta, căutarea numelui și a localizării unei rute, a unui oraș, a unui râu, a unui lac sau a unui munte, a lărgimii apelor curgătoare sau a înălțimii reliefului.

26 Pe lângă dificultatea pe care ar reprezenta-o determinarea unei destinații principale sau a unui utilizator-tip al unei culegeri precum o hartă topografică, aplicarea unui astfel de criteriu pentru aprecierea valorii informative autonome a elementelor constitutive ale unei culegeri ar fi contrară voinței legiuitorului Uniunii de a conferi un sens larg noțiunii de bază de date.

27 Reiese astfel din jurisprudența Curții și în special din Hotărârea Fixtures Marketing (C-444/02, EU:C:2004:697) că valoarea informativă autonomă a unui element care este extras dintr-o culegere trebuie apreciată având în vedere valoarea informației nu pentru un utilizator-tip al culegerii în cauză, ci pentru fiecare terț interesat de elementul extras. În această hotărâre, Curtea a statuat astfel că datele referitoare la un meci de fotbal, care fuseseră extrase de o societate ce organiza jocuri de noroc dintr-o culegere care fusese creată de organizatorii unui campionat de fotbal și care cuprindea informații privind ansamblul meciurilor din cadrul campionatului menționat, aveau o valoare autonomă în măsura în care furnizau terților interesați, și anume clienților societății ce organiza jocuri de noroc, informațiile relevante (a se vedea Hotărârea Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, punctul 34).

28 Prin urmare, datele dintr-o culegere care sunt exploatate din punct de vedere economic în mod autonom, precum datele extrase de Verlag Esterbauer din hărțile topografice ale landului Bavaria, constituie „elemente independente” ale unei „baze de date” în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 96/9 întrucât, după extragerea lor, datele menționate furnizează clienților societății care le exploatează informații relevante.

29 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 1 alineatul (2) din Directiva 96/9 trebuie interpretat în sensul că datele geografice care sunt extrase de un terț dintr-o hartă topografică în scopul producerii și al comercializării unei alte hărți păstrează, după extragere, o valoare informativă suficientă pentru a putea fi calificate drept „elemente independente” ale unei „baze de date” în sensul dispoziției menționate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

30 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 96/9/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 martie 1996 privind protecția juridică a bazelor de date trebuie interpretat în sensul că datele geografice care sunt extrase de un terț dintr-o hartă topografică în scopul producerii și al comercializării unei alte hărți păstrează, după extragere, o valoare informativă suficientă pentru a putea fi calificate drept „elemente independente” ale unei „baze de date” în sensul dispoziției menționate.

Semnături